

География бойынша аудандық олимпиада

2022/2023

11 сынып

Жұмыс уақыты: 2 сағат (120 минут)

1 бөлім: тест тапсырмалары. 1 балл бойынша 30 сұрақ.
4 жауап нұсқасы, біреуі дұрыс.

1. Төмен ауа қысымының орталығын белгілеңіз:

- A: Алеут минимумы
- B: Антарктика минимумы
- C: Азор минимумы
- D: Австралия минимумы

2. Осы елдердің қайсысында жан басына шаққанда ең көп әуе сапары орындалады?

- A: Франция
- B: Түркия
- C: Вьетнам
- D: Норвегия

3. Буддизм бүгінгі күнге дейін сақталған қанша негізгі ағымға бөлінеді?

- A: 1
- B: 2
- C: 3
- D: 7

4. Урбанизацияның қай түрі жұмыссыздар санының артуымен сипатталады және қала халқының өсуі қалалық функционалдық дамуына әкелмейді?

- A: Контрурбанизация
- B: Геоурбанизация
- C: Псевдоурбанизация
- D: Субурбанизация

5. Қай облыс атауы ороним болып табылады?

- A: Қостанай
- B: Қызылорда
- C: Ақмола
- D: Маңғыстау

6. Қай елдің атауы оны құрған екі отар атауларының тіркесімі?

- A: Алжир
- B: Намибия
- C: Танзания
- D: Ботсвана

7. Кайнозой дәуірінің ең күшті мұз дәуірі болған геологиялық бөлімді атаңыз:

- A: Голоцен
- B: Олигоцен
- C: Плиоцен
- D: Плейстоцен

8. Төмендегілердің қайсысы мұз дәуірінің себебі бола алмайды?

- A: Орман кесу
- B: Жанартау атқылауы
- C: Астероид құлауы
- D: Жер осінің көлбеу бұрышының циклдік өзгерістері

9. Көбінесе базальттардан құралған аралды атаңыз:

- A: Шпицберген
- B: Жаңа Жер
- C: Гренландия
- D: Исландия

10. Арқалықтағы нақты және астрономиялық уақыт арасындағы айырмашылықты табыңыз (50°15' C. E., 66°55' ш. б.). Алынған мәнді минутқа дейін дөңгелектеңіз.

- A: 1 сағат 42 минут
- B: 23 минут
- C: 1 сағат 16 минут
- D: 1 сағат 32 минут

11. Төмендегілердің қайсысы - азональдық топырақ?

- A: Подзол
- B: Қара топырақ
- C: Жанартау топырағы
- D: Сортаң топырақ

12. 2020 жылғы жағдай бойынша әлем халқының қанша пайызы қалалық жерде тұрады?

- A: 25%
- B: 40%
- C: 55%
- D: 70%

13. Қой шаруашылығының ірі аудандары

- A: Саванна және Австралияның шөлейт аймақтары
- B: Солтүстік Американың далалары
- C: Африканың шөлді аумақтары
- D: Пампа және Латын Америкасы таулары

14. Ұсынылған тізімнен газ импорттаушы елді таңдаңыз:

- A: Жапония
- B: Алжир;
- C: Норвегия
- D: Ресей;

15. Қазақстанның хромит және никель кендерінің көбі қай экономикалық ауданда өндіріледі?

- A: Батыс
- B: Оңтүстік
- C: Орталық
- D: Солтүстік

16. Сазды шөлдер:

- A: Үстірт, Бетпақдала.
- B: Үлкен Борсық, Кіші Борсық
- C: Бестас, Шардара
- D: Сарыесік Атырау, Ақдала

17. Қазақстанның орманды дала аймағының топырағы.

- A: қызыл топырақтар мен қара топырақтар.
- B: сұр топырақ және қара топырақ
- C: қара топырақ және орманның сұр топырағы.
- D: сұр топырақтағы сазды топырақ

18. Қазақстан импортында басым өнімдер:

- A: машиналар, жабдықтар, көлік, аспаптар
- B: химиялық өнімдер, пластмасса, резеңке
- C: ағаш, целлюлоза және қағаз өнімдері
- D: минералды өнімдер

19. Шу, Сарысу, Талас өзендерінің төменгі ағысында орналасқан құмды жазық:

- A: Мойынқұм
- B: Нарын
- C: Сарыесік-Атырау
- D: Үлкен Борсық

20. Кентау қаласы қандай кен орындарының маңында пайда болды?

- A: полиметалл кендері
- B: молибден кендері
- C: болат кендері
- D: никель кендері

21. Төрт елдің қайсысында мың тұрғынға ең көп ұялы телефон келеді?

- A: Пәкістан
- B: Испания
- C: Оңтүстік Корея
- D: Нидерланды

22. Таити аралындағы негізгі тіл қандай?

- A: испан
- B: ағылшын
- C: филиппин
- D: француз

23. Ұлыбритания мен Аргентина елдері арасында қай архипелаг даулы?

A: Мальвин аралдары

B: Шетланд аралдары

C: Илья-Гранди

D: Фернанду-ди-Норонья

24. Теңізге тікелей шыға алмайтын үш елді таңдаңыз:

A: Сан-Марино, Эфиопия, Лаос

B: Боливия, Тәжікстан, Словения

C: Сербия, Молдова, Болгария

D: Гүржістан, Армения, Әзірбайжан

25. Ұзақ уақыт ішінде жауын шашын мөлшерін өлшеуге арналған құрал:

A: Гигрометр

B: Психрометр

C: Плювиометр

D: Плювиограф

26. Қазақстанда қанша облыс бар?

A: 14

B: 15

C: 17

D: 18

27. Изогитаны қай картадан табар едіңіз?

A: Топологиялық

B: Климаттық

C: Жол картасы

D: Топографиялық

28. Тек 1 ресми тілі бар мемлекетті атаңыз:

A: Оңтүстік Африка Республикасы

B: Боливия

C: Қазақстан

D: Финляндия

29. Еуропалық Одақтың бейресми астанасы:

A: Страсбург

B: Париж

C: Брюссель

D: Берлин

30. Химиялық ауа-райы қай климатта ең күшті болады? *Жақшада Көппен классификациясы бойынша тиісті белгі белгіленген.*

A: Тундра (ET)

B: Ыстық шөл (BWh)

C: Экваториалды (Af)

D: Суық қоңыржай теңіз климаты (Cfc)

2-бөлім: кеңейтілген тапсырмалар. Жалпы 45 ұпайға 3 тапсырма.

А тапсырмасы. “Жергілікті желдер”

Төменде жағалаудың екі сызбасы көрсетілген, күндіз және түнде.

1. Бұлтсыз шуақты күнде құрлықтағы ауа температурасы мұхит үстіндегі ауа температурасынан өзгеше болады. Ол жоғары немесе төменірек бола ма? [1]
 2. Құрлық пен мұхиттың неге басқаша жылынатыны жайлы терминді атаңыз. [1]
 3. Мәтінге дұрыс сөздерді сызбадағы ауа күйінің өзгеруін түсіндіріп белгілетіңіз. [11]
Ауа газ қоспасынан тұрады. Күндіз бұлтсыз күнде, құрлықтағы ауа температурасы (3.1). Мұндай өзгерістермен ауа (3.2), демек ауа көлемі (3.3). Ауа көлемінің өзгеруі негізінен тігінен жүреді, сондықтан құрлықтағы ауа (3.4) бастайды. Сонымен қатар, мұхиттың үстінде ұқсас өзгерістер орын алады, бірақ (3.5) болады - құрлыққа қарағанда көрші учаскедегі бірдей биіктіктегі молекулалар саны (3.6). Екі учаскенің ауа тығыздығының тепе-теңдігін қалпына келтіруге тырысатын ауа молекулалары (3.7) қозғалады. Жел соғып бастайды. Құрлықтағы ауа тығыздығындағы бұл өзгерістер атмосфералық қысымның өзгеруінен көрінеді. Құрлықтан жоғары қысым (3.8), сондықтан біз жел (3.9) қысым аймағынан (3.9) қысым аймағына ауысады деп айтамыз. Түнде құрлық та, мұхит та суиды, демек олардың үстіндегі ауа да суиды. Алайда, (3.10) үстінде бұл тезірек екен. Түнде жел (3.11) қозғалады.
- 3.1 көтеріледі / төмендейді
 - 3.2 сығылады / кеңейеді
 - 3.3 азаяды/көбейеді
 - 3.4 көтеріле / төмендей
 - 3.5 жылдамырақ / баяу
 - 3.6 артық / аз
 - 3.7 құрлықтан мұхитқа/ мұхиттан құрлыққа
 - 3.8 көтеріледі / төмендейді
 - 3.9 төмен / жоғары - төмен / жоғары
 - 3.10 құрлық / мұхит
 - 3.11 құрлықтан мұхитқа / мұхиттан құрлыққа
4. Осылайша, желдің қозғалысы үшін энергия көзі қандай? [1]
 5. Сипатталған схема бойынша пайда болатын жергілікті жел қалай аталады? [1]

.....
.....
Ұпайлардың жалпы саны - 15.

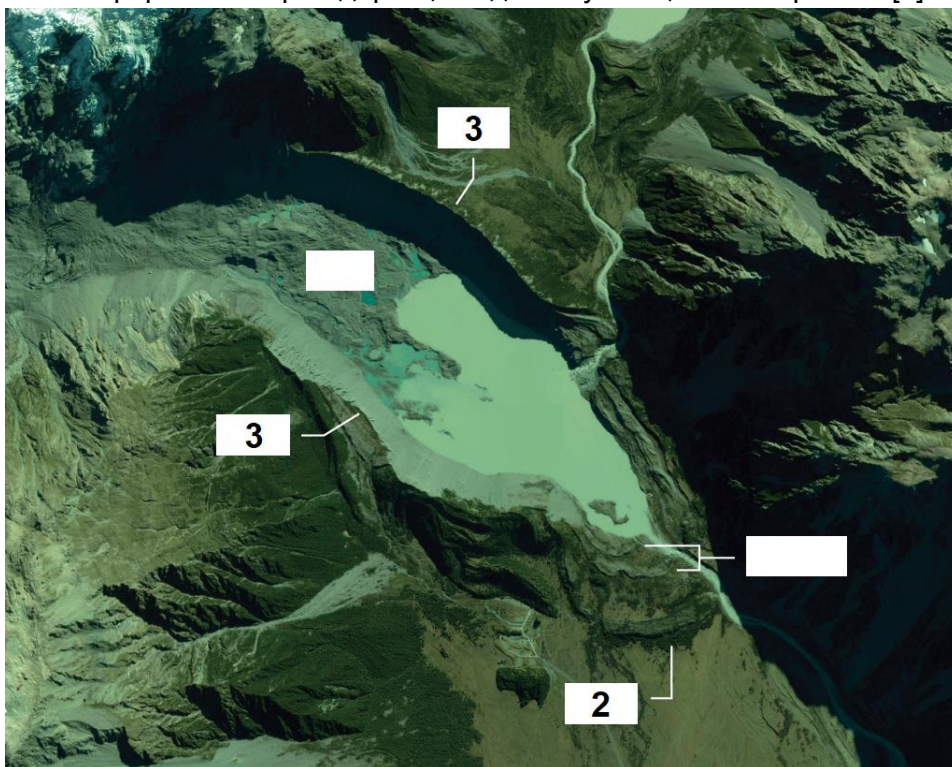
В тапсырмасы. “Геоморфология”

Бұл тапсырма рельефтің әртүрлі формалары туралы сұрақтар циклын ұсынылады.

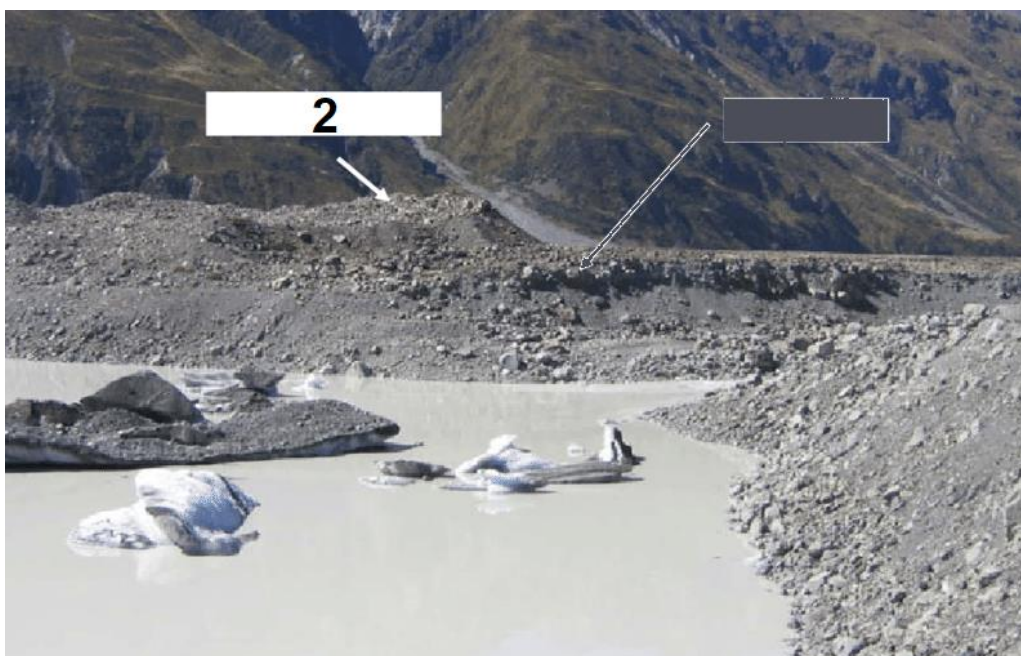
В1 сызбасы. Жер бедерінің 1-ші пішіні.

1. Диаграммада көрсетілген жер бедері формасын атаңыз. [1]
2. Диаграммада (ортасында) жер бедері пішіні құралған жынысты атаңыз. [1]
3. Жер бедерінің бұл түрін эрозияның қандай түрі қалыптастырды? [1]
4. Биосфера осы жер бедерінің пайда болуына қалай әсер етті? [1]

В2 сызбасы. Жер бедерінің 2-ші мен 3-ші пішіні.

5. Жер бедерінің 2-ші формасын атаңыз. [1]
6. Жер бедерінің 2-ші формасы қалай пайда болатының түсіндіріңіз. [2]

В3 сызбасы. Жер бедерінің 2-ші пішіні (жақын қашықтықтан).

7. Далалық экспедицияда рельефтің бұл түрін таптыңыз деп елестетіп көріңіз. Рельефтің осы формасын талдап, оны жақыннан қарап, қоршаған рельефке қарамай, оның шығу тегін қалай дәлелдейсіз? Жауап беру үшін екі ықтимал "дәлел" беріңіз [2].

В4 сызбасы. Жер бедерінің 4-ші пішіні.

8. 4-рельеф формасының шығу тегі қандай? [1]

9. Ұқсас рельеф формасының пайда болуына әкелетін процесс қалай аталады? [1]

10. 4-ші форманың пайда болуына не себеп болуы мүмкін? Рельефтің осы түрін құра алатын кем дегенде екі ақылға қонымды факторды атаңыз. [2]

11. Жаһандық климаттың өзгеруі ұқсас жер бедерінің пайда болу жиілігінің артуына қалай әкелуі мүмкін екенін сипаттаңыз. [2]

.....

.....

.....

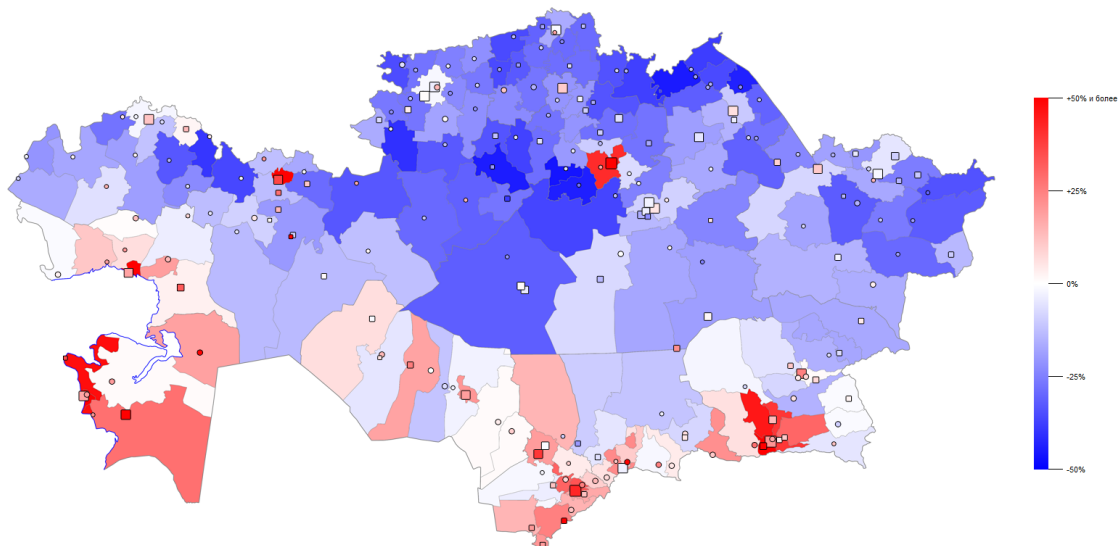
Ұпайлардың жалпы саны - 15.

С тапсырмасы. “Қазақстандағы урбанизация”

С1 сызбасы. Қала маңының фотосы.

1. Қала маңы терминіне анықтама беріңіз. [1]
2. Қалалық және қала маңындағы төрт айырмашылықты анықтаңыз және қысқаша түсіндіріңіз. [4]

С2 сызбасы. 1999-2009 жылдары Қазақстан халқының өзгеруі, аудан бойынша.

3. Қазақстанда "қала маңы" деген заңды анықтама жоқ. Егер сізге оны жасауға рұқсат етілсе, сіз қала маңы мен басқа елді мекен арасындағы шекараны қандай критерийлер бойынша сызар едіңіз? [1]
4. Халық саны өсіп жатқан қаланың мысалын келтіріңіз.
Осы қалада халықтың өсуіне ықпал факторлардың кем дегенде екеуін атаңыз. [3]
.....
.....
5. Елдің қай аймақтарында халқы азайып бара жатқан қалалар көп? [1]
6. Халық саны азайып бара жатқан қалаға мысал келтіріңіз.
Осы қалада халықтың азаюына ықпал факторлардың кем дегенде екеуін атаңыз [3]
.....
.....
7. Қарағанды қалалық агломерацияның үлгісі бола ала ма? [2]

Ұпайлардың жалпы саны - 15.

Районная олимпиада по географии 2022/2023

11 класс

Время выполнения: 2 часа (120 минут)

Секция 1: Тестовые задания. 30 вопросов по 1 баллу.
4 варианта ответа, один из которых правильный.

1. Укажите центр давления, являющийся минимумом:

- A: Алеутский
- B: Антарктический
- C: Азорский
- D: Австралийский

2. В какой из этих стран больше всего авиаперелётов на душу населения (внутри страны)?

- A: Франция
- B: Турция
- C: Вьетнам
- D: Норвегия

3. На сколько основных течений делится буддизм (из сохранившихся на сегодняшний день)?

- A: 1
- B: 2
- C: 3
- D: 7

4. Какая из форм урбанизации характеризуется повышением количества безработных, и рост населения города не приводит к развитию городских функций?

- A: Контрурбанизация
- B: Геоурбанизация
- C: Псевдоурбанизация
- D: Субурбанизация

5. Название какой области является оронимом?

- A: Костанайская
- B: Кызылординская
- C: Акмолинская
- D: Мангыстауская

6. Название какой страны является сочетанием названий двух образовавших её колоний?

- A: Алжир
- B: Намибия
- C: Танзания
- D: Ботсвана

7. Назовите геологический отдел, в котором был сильнейший ледниковый период кайнозойской эры.

- A: Голоцен
- B: Олигоцен
- C: Плиоцен
- D: Плейстоцен

8. Что из следующего не может быть причиной ледникового периода?

- A: Вырубка лесов
- B: Извержение вулкана
- C: Падение астероида
- D: Циклические изменения угла наклона оси Земли

9. Назовите остров, который преимущественно сложен базальтами.

- A: Шпицберген
- B: Новая Земля
- C: Гренландия
- D: Исландия

10. Найдите разницу между реальным и астрономическим временем в Аркалыке ($50^{\circ}15'$ с. ш., $66^{\circ}55'$ в.д.). Округлите полученное значение до минут.

- A: 1 час 42 минуты
- B: 23 минуты
- C: 1 час 16 минут
- D: 1 час 32 минуты

11. Какая из следующих почв - азональная?

- A: Подзол
- B: Чернозём
- C: Вулканическая
- D: Солонцы

12. По состоянию на 2020 год, какой процент населения мира живет в городах?

- A: 25%
- B: 40%
- C: 55%
- D: 70%

13. Крупнейшими районами овцеводства являются:

- A: саванна и полупустынные территории Австралии
- B: прерии Северной Америки
- C: пустынные территории Африки
- D: пампа и горы Латинской Америки

14. Выберите из предложенного списка страну - импортера газа.

- A: Япония
- B: Алжир;
- C: Норвегия
- D: Россия;

15. В каком экономическом районе добывается большинство хромитовых и никелевых руд Казахстана?

- A: Западный.
- B: Южный.
- C: Центральный.
- D: Северный.

16. Глинистыми пустынями являются:

- A: Устирт, Бетпақдала.
- B: Большие и Малые Барсуки.
- C: Бестас, Чардара.
- D: Сарыесик Атырау, Ақдала.

17. Почвы лесостепной зоны Казахстана.

- A: Красноземы и черноземы.
- B: Сероземы и черноземы.
- C: Черноземы и серые лесные.
- D: Суглинки на сероземах.

18. В импорте Казахстана преобладают:

- A: машины, оборудование, транспорт, приборы
- B: химическая продукция, пластмасса, каучук
- C: древесина, целлюлозные и бумажные изделия
- D: минеральные продукты

19. Песчаная равнина, расположенная в нижнем течении рек Шу, Сарысу, Талас:

- A: Мойынқум
- B: Нарын
- C: Сарыесік-Атырау
- D: Большие Барсуки

20. Город Кентау возник у месторождений

- A: Полиметаллических руд.
- B: Молибденовых руд.
- C: Стальных руд.
- D: Никельных руд.

21. В какой из этих стран на тысячу жителей приходится больше мобильных телефонов?

- A: Пакистан
- B: Испания
- C: Южная Корея
- D: Нидерланды

22. Какой основной язык на острове Таити?

- A: Испанский
- B: Английский
- C: Филиппинский
- D: Французский

23. Какой архипелаг оспаривается между странами Великобритания и Аргентина?

- A: Мальвинские острова

- В: Шетландские острова
- С: Илья-Гранди
- Д: Фернанду-ди-Норонья

24. Выберите тройку стран, не имеющих непосредственного выхода к морю:

- А: Сан-Марино, Эфиопия, Лаос
- В: Боливия, Таджикистан, Словения
- С: Сербия, Молдавия, Болгария
- Д: Грузия, Армения, Азербайджан

25. Прибор, измеряющий количество осадков за долгий промежуток времени:

- А: Гигрометр
- В: Психрометр
- С: Плувиометр
- Д: Плувиограф

26. Сколько областей в Казахстане?

- А: 14
- В: 15
- С: 17
- Д: 18

27. На какой карте вы нашли бы изогииету?

- А: Топологическая
- В: Климатическая
- С: Дорожная
- Д: Топографическая

28. Назовите государство, в котором только 1 официальный язык:

- А: ЮАР
- В: Боливия
- С: Казахстан
- Д: Финляндия

29. Неофициальная столица ЕС:

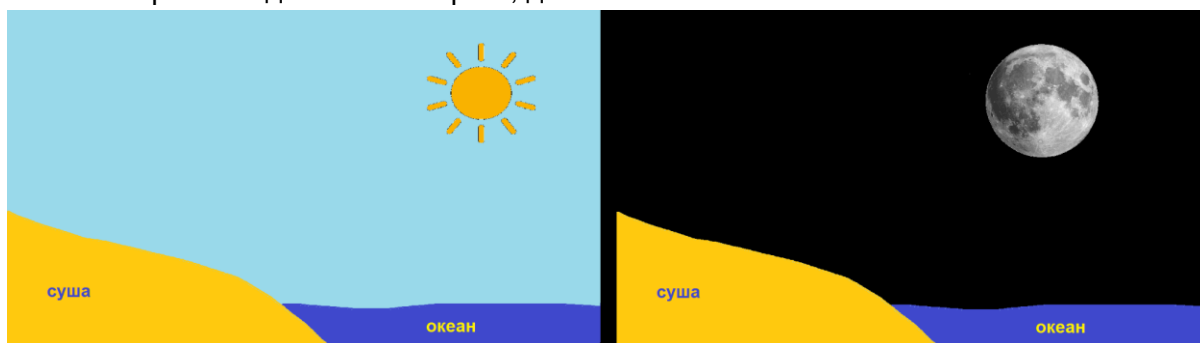
- А: Страсбург
- В: Париж
- С: Брюссель
- Д: Берлин

30. В каком климате химическое выветривание будет наиболее сильным? *В скобках отмечено соответствующее обозначение по классификации Кёппена.*

- А: Тундра (ET)
- В: Пустыня (BWh)
- С: Экваториальный (Af)
- Д: Холодный умеренный морской (Cfc)

Задание А. "Местный ветер"

Ниже изображены две схемы берега, днём и ночью.

1. В солнечный безоблачный день, температура воздуха над сушей будет отличаться от температуры воздуха над морем. Она будет выше или ниже? [1]
2. Назовите термин, описывающий, почему суша и океан нагреваются иначе. [1]
3. Отметьте правильные слова ниже так, чтобы они объясняли изменения состояния воздуха на схеме. [11]

Воздух состоит из смеси газов. Днём в безоблачный день, температура воздуха над сушей (3.1). При таких изменениях, воздух (3.2), а значит, объем воздуха (3.3). Изменение объема воздуха преимущественно происходит по вертикали, и поэтому воздух над сушей начинает (3.4).

В то же время, над океаном происходят похожие изменения, но (3.5) - количество молекул на той же высоте на соседнем участке (3.6), чем над сушей. Молекулы воздуха, пытаясь восстановить баланс плотности воздуха двух участков, будут двигаться (3.7). Начинает дуть ветер.

Эти изменения в плотности воздуха над сушей отражаются в изменении атмосферного давления. Над сушей давление (3.8), и поэтому мы говорим, что ветер движется из зоны (3.9) давления в зону (3.9) давления.

Ночью, и суша, и океан охлаждаются, а значит охлаждается и воздух над ними. Однако, над (3.10) это происходит быстрее. Ночью, ветер движется (3.11)

3.1 повышается/понижается	3.7 от суши к океану/от океана к суше
3.2 сжимается/расширяется	3.8 повышается/понижается
3.3 уменьшается/увеличивается	3.9 низкого/высокого - низкого/высокого
3.4 подниматься/опускаться	3.10 сушей/океаном
3.5 быстрее/медленнее	3.11 от суши к океану/от океана к суше
3.6 больше/меньше	

4. Таким образом, что является источником энергии для движения ветра? [1]
5. Как называется местный ветер, образующийся по описанной схеме? [1]

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Итого: 15 баллов.

Задание В. "Геоморфология"

В этом задании представлен цикл вопросов о различных формах рельефа.

Схема В1. Форма рельефа 1.

1. Назовите форму рельефа, изображённую на схеме. [1]
2. Назовите породу, которой сложена форма рельефа на схеме (в центре). [1]
3. Какой вид эрозии образовал эту форму рельефа? [1]
4. Как биосфера повлияла на образование этой формы рельефа? [1]

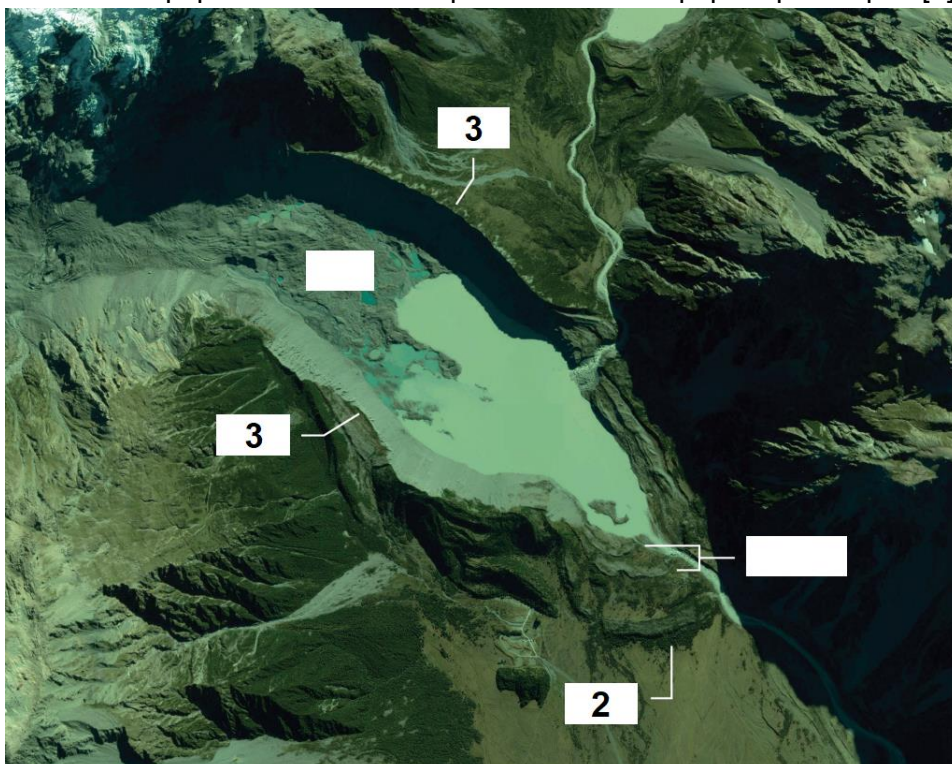

Схема В2. Формы рельефа 2 и 3.

5. Назовите форму рельефа 2. [1]
6. Объясните, как образуется форма рельефа 2. [2]

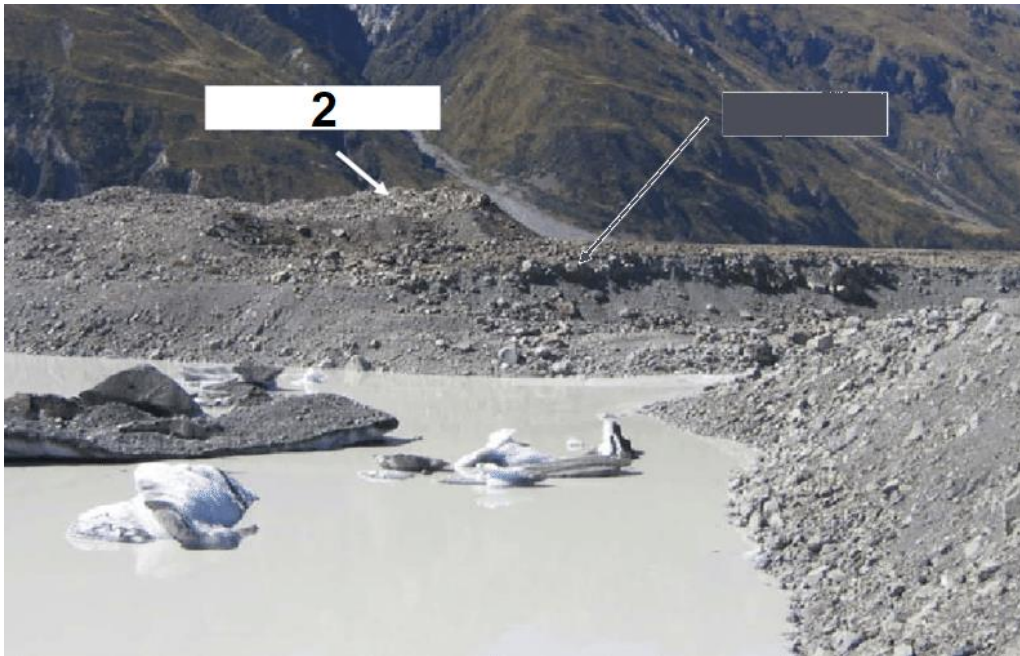

Схема В3. Форма рельефа 2 (вблизи).

7. Представьте, что вы обнаружили эту форму рельефа в полевой экспедиции. Анализируя эту форму рельефа и рассмотрев её вблизи, как бы вы доказали её происхождение, не ссылаясь на окружающий рельеф? Приведите две возможные “улики” для ответа. [2]

Схема В4. Форма рельефа 4.

8. Какое происхождение у формы рельефа 4? [1]
9. Как называется процесс, приводящий к образованию подобной формы рельефа? [1]
10. Что могло привести к образованию формы рельефа 4? Назовите по крайней мере два правдоподобных фактора, которые могли бы образовать эту форму рельефа. [2]
11. Опишите, как глобальные изменения климата может привести к увеличению частоты появления подобных форм рельефа. [2]

.....

Итого: 15 баллов.

Задание С. “Урбанизация в Казахстане”

Схема С1. Фото пригорода.

1. Дайте определение термину пригород. [1]
2. Определите и кратко объясните четыре различия между городскими районами и пригородами. [4]

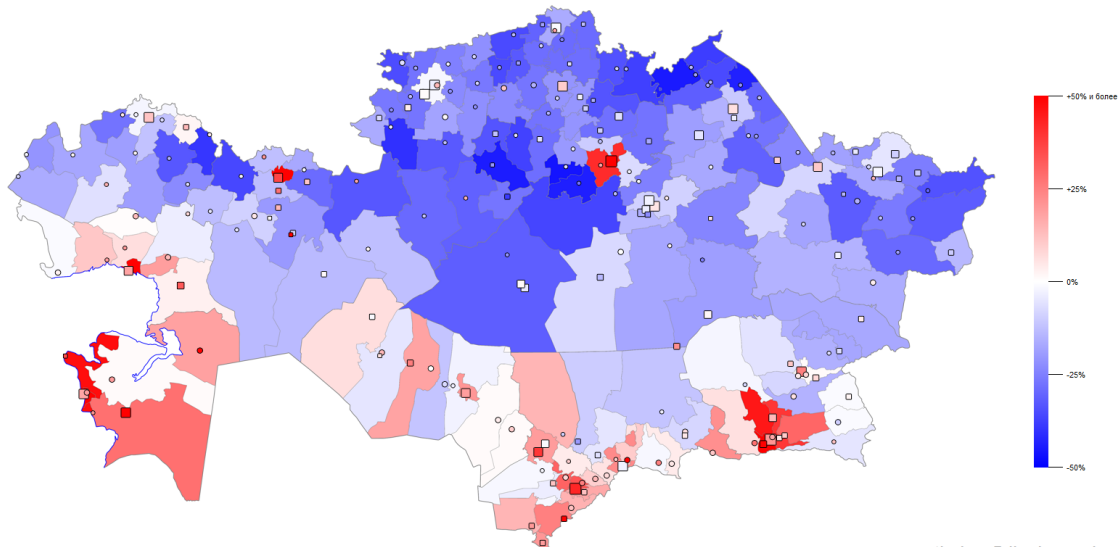

Схема С2. Изменение численности населения Казахстана за период 1999-2009, по районам.

3. В каких регионах страны находится больше городов с растущим населением? [1]
4. Приведите пример города с растущим населением.
Назовите минимум 2 фактора, приводящих к росту населения в этом городе. [3]
5. В каких регионах страны находится больше городов с падающим населением? [1]
6. Приведите пример города с сокращающимся населением.
Назовите минимум 2 фактора, приводящих к сокращению населения в этом городе. [3]
7. Может ли Караганда быть примером городской агломерации? [2]

Итого: 15 баллов.